

JÄRG BALLETISEERIAS: ikka h

Karenina

Heili Vaus-Tamm
kriitik

Kaie Kõrbi seekordne *femme fatale* on veenev ja tundlik, kuid täiuslikkuseni jõuab roll ilmselt etenduste käigus. Valus-eredalt paistab muidu rikkaliku liikumisjoonisega lavastuses silma Viesturs Jansonsi meisterlik vaoshoitus vana Karenini rollis.

Priimabaleriin Kõrbi järgi on kavva võetud ja seatud õige mitu lavastust. (Ooperipooltel pole sellist tähte vastu panna.) Ikka hukutava armastuse järele püüdlev Kõrb ja rahulik truu Jansons. Kas tuleb veel mõni seeria?

Rodion Štšedrini balleti "Anna Karenina" ülikujundlik ja haarav muusika seab koreograafi ette kõrge lati. Ühelt poolt annab see võimsa algmaterjali, teisalt ohustab varju jätma.

Leedu külalislavastaja Jurijus Smoriginase koreograafia ja lavastus küünivad vaid üksikutel hetkedel muusika sisendusjõuni, aga need jäid ka kummitama. Vapustasid Anna ja lapse stseen ning see, kuidas Karenin ja Vronski "riputasid" Anna Jaamavahti kaela kui alaväärivalt väikese risti peale. Võimsa lõppakordi jätaavad raudteerööbastel põlvitav Anna ja rongiprožektori ees varjuna visklev Jaamavaht.

Jaamavaht on hea kujundlik leid

Eelviimane stseen aga võtab kokku kogu Anna traagika. Kõik jätavad ta maha – last talle ei lubata, seltskond pöördub ära ning endine abikaasa Karenin ja maanerlik armastatu Vronski lahkuvad üksmeelselt. Jääb järele ainult Jaamavaht.

Esietendus

Rodion Štšedrini ballett **ANNA KARENINA**
Koreograaf ja lavastaja: Jurijus Smoriginas
Dirigent: Jüri Alperden
Kunstnikud: Ivars Noviks (Läti), Juozas Krutavicius
Anna Karenina: Kaie Kõrb, Marina Churavskaja
Karenin: Viesturs Jansons, Andrus Kārkliņš
Vronski: Vladimir Arhangel'ski, Juri Jekimovs
Smalakys (Leedu)
20. aprillil Estonia teatris

Jaamavahti kuju loomine on lavastuse eredaim leid. See annab ängistusele ja saatuslikule lõpumeelolule löikavat teravust. Ka on Jaamavaht (Andrus Laur) ainus, kelle liikumine on lahendatud modernsemas võtmes. Judinaid tekitab stseen, kus ta kardinatelt alt ühtäkki lavale veereb. Selliseid kujundlikke leide võiks rohkem olla. Praegu kulub osa aega liiga leigelt.

Vastakalt traditsiooniline

Vastakaid mõtteid tekitas lavastuse traditsioonilisus. Mõistetav on lavastaja mõte anda kostüümide ja traditsioonilise koreograafiaga edasi 19. sajandi Venemaad, kuid muusika kisub ajas pigem ettepoole.

Balleti muusika on igati täpselt lahti lavastatud, aga selle teravuse, groteski ja valuni paraku ei jõudnud. Estonia teatri orkester esines põlise balletitundja Jüri Alperteni käe all väärikselt – jõu ja kirega. Peadirigent Paul Mägi juhiaeg tundub jätvat piinlikkust tekitavad mustad pillisoolod minevikku.

Kui lavastuses millestki veel puudu jäi, siis vastaspoolusest – õnnest. Wagneri neljatunnistes traagilistes ooperites saavad peategelased olla ühe stseeni nii õnnelikud, et see tasakaalustab kolm ja pool tundi õnnetust. Anna ja Vronski kohta seda aga öelda ei saa – paar minutit helgeid tõsteid, ja juba rikkub vööra lapse nägemine Anna meelerahu igaveseks.

hukutavat armastust otsiv Kõrb ja rahulik truu Jansons

õnn jäi lühikeseks

RENINA

Smoriginas (Leedu)

Statkevičius (Leedu)

Chirkova

Kämbre

Jekimov, Edvardas

Romaanist hõredam

■ Smoriginase “Anna Karenina” on puhas neoklassika, mis jätkab klassikalise koolkonna siredat, katkematut sisemonoloogi joont.

Smoriginase ülikonstrueeritud liigutuskettidega käekiri on tuttav Estonia “Carmenist” (1998). Kehakeelsed laused ei kasva üksteisest kehaloogika järgi, vaid on jõuga kihiti lükitud.

Štšedrini painavasse, hingamispausideta muusikasse tantsimine koos psühholoogilise rollikuju vormimisega nõudis tantsijatelt nähtavat pingutust. Liikumisilu oli teisejärguline. Valitsesid psüühilised pinged ja nende usutav edasiandmisoskus. Katarsis ei saabunud, lõpuni jäi kummitama paine – tantsutehnikast ja muusikast ja kaootilisest liikumisjooniste virvarrist. Kaie Kõrbi ja Marina Chirkova Anna Karenina osatölgendused olid sel taustal meisterlikud.

Mis ja miks laval toimus, sai mõista ainult eelnevalt koreograafi kõneldud-kirjutatud romaantölgendusega tutvudes. Lavastaja sõnul põhiliinid – Anna suhe poja ning Jaamavahiga, hajusid lavastuse kirjusesse.

Karenina pole siin mitte see Tolstoi loodud tugev naine, kes armastuse nimel moraalinorme eirab, vaid naine, kes “nõrga liha” dikteeritud sammu teeb ja siis kahe mehe vahel visklema hakkab, kuni süüme ta rongi alla paiskab. Balletis varitseb alati oht alusteoses sõnades mitmekihiline tegelane lavakujuna ümaraks või kahvatuks moonutada. Karenini ja Vronski koreograafilised joonised selles tõlgenduses plakatiteks jäidki.

Kristiina Garancis, kriitik

**Perekonna
paraad-
portree
balleti-
laval:
Karenin –
Viesturs
Jansons ja
Anna –
Kaie Kõrb.**

RAUNO VOLMAR